

Metodický materiál

Osobnosť M. R. Štefánika vo výučbe občianskej náuky

(medzipredmetové prepojenie dejepis – občianska náuka)

Základné informácie:

Titul, meno a priezvisko autora: Mgr. Marián Vizy

Téma: Osobnosť M. R. Štefánika (časť – občianska náuka)

Typ školy: Základná škola

Ročník: 6. ročník (2. stupeň základnej školy; ISCED 2)

Časová dotácia: 3 vyučovacie hodiny, t. j. 3 x 45 minút + vypracovanie praktickej úlohy

1. Teoretická časť

1. vyučovacia hodina: Získanie základných poznatkov o osobnosti Milana Rastislava Štefánika ako významnej osobnosti slovenských dejín, so špecifickým zameraním na jeho štátnickú a politickú činnosť pri kreovaní samostatného Československa v prvej polovici 20. storočia v rámci udalostí v rokoch 1918/1919. Analyzovanie a vyvodenie súvislostí spätých so životom Milana Rastislava Štefánika, ktoré sú zdrojom pre súčasné štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v Slovenskej republike, t. j. čítanie historických písomných prameňov s porozumením, rozbor obrazových historických prameňov pomocou diskusie a tvorivého písania.

2. vyučovacia hodina: Individuálna práca žiakov na základe nadobudnutých teoretických vedomostí z predchádzajúcej vyučovacej hodiny pod dohľadom kompetentného pedagóga, s cieľom vypracovať veľkorozmerné plagáty (tzv. postery) inštalované v priestoroch triedy alebo školských chodieb pre mladších i starších žiakov.

3. vyučovacia hodina: Vychádzka (prípadne exkurzia) do blízkeho okolia školy so zreteľom na odkazy spoločnosti k osobnosti M. R. Štefánika akými sú napríklad sochy, busty, názvy ulíc alebo kultúrnych či výchovno-vzdelávacích inštitúcií nesúcich jeho meno.

- **Praktická úloha (voliteľná časť)**

Vypracovanie jednoduchého video projektu v rámci domácej prípravy, ktorý je nutné vyhotoviť individuálne alebo v žiackych tímoch vo voľnom čase prostredníctvom aplikácie na tvorbu videa podľa vlastného výberu k zadaným témam. Po vypracovaní úlohy nasleduje prezentácia pred triednym kolektívom s následnou klasifikáciou.

Edukačný cieľ: Žiaci 6. ročníka dokážu na príkladoch rozlíšiť štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v SR a podrobne opísať dôležité míľniky v živote Milana Rastislava Štefánika od jeho narodenia v Košariskách až po smrť, ktorú spôsobila nešťastná letecká tragédia. Taktiež zvládnu uviesť, kriticky analyzovať a reprodukovat' rôzne súvislosti zo života Milana Rastislava Štefánika, ktoré boli inšpiráciou pre súčasné pamätné dni v Slovenskej republike, t. j. 4. máj – Výročie úmrtia M. R. Štefánika a 28. október – Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu. Žiaci preukážu schopnosť timovo a prakticky pracovať pri spoločnom zostavovaní veľkorozmerného obrazového materiálu - plagátu (tzv. posteru) o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi podľa zadaných čiastkových tém.

Výchovný cieľ a etický rozmer: Žiaci 6. ročníka základnej školy začnú prejavovať úctu k osobnosti Milana Rastislava Štefánika, jeho celoživotnému dielu, morálnemu odkazu a politickému prínosu pri tvorbe samostatného a spoločného štátu Čechov a Slovákov. Dokážu si uvedomiť význam demokratického riadenia krajiny a dôležitosť boja za ľudské práva a slobody ostatných ľudí. V neposlednom rade žiaci 6. ročníka zvládnu pochopiť význam tímovej spolupráce, ktorej výsledkom sú vždy lepšie a plnohodnotnejšie výsledky ako za sebeckou a egoistickou prácou jednotlivca.

Zpracovanie témy vo vzdelávacích štandardoch iŠVP: Rámcový učebný plán v rámci inovovaného Štátneho vzdelávacieho programu počíta so školským predmetom občianska náuka vo vzdelávacej oblasti *Človek a spoločnosť* len pre ročníky 6. až 9., a to v celkovej časovej dotácii 1 vyučovacia hodina za týždeň na ročník pre celý 2. stupeň základnej školy. Osobnosť Milana Rastislava Štefánika a jeho prínos pre slovenské dejiny, spoločnosť alebo vedecké poznatky súčasnej Slovenskej republiky tu vieme priamo nájsť len veľmi ťažko a nie priamo podľa mena. Istú súvislosť možno nájsť len vo vzdelávacom štandarde pre 6. ročník v tematickom celku *Moja vlasť*.

Podľa priloženého výkonového štandardu má žiak na konci ročníka vedieť alebo dokázať rozlíšiť na príkladoch štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v SR. Práve na tomto mieste je ideálny priestor na implementáciu témy o osobnosti M. R. Štefánika,

ktorého životné osudy, odohrávajúce sa pred viac ako 100 rokov, sa pretavili v aktuálnej dobe do dvoch konkrétnych pamätných dní:

1. 4. máj – Výročie úmrtia M. R. Štefánika
2. 28. október – Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu

V ostatných častiach vzdelávacieho štandardu pre 6. ročník ZŠ nie je možné nájsť žiaden priestor pre zapracovanie vyššie uvedenej témy. Podobne je to aj vo vyšších ročníkoch, ktoré sa venujú najmä sociológii, psychológii, politológii, ľudským právam a slobodám, voľbe povolania alebo finančnej gramotnosti (z oblasti ekonómie). Integrácia témy o M. R. Štefánikovi je ideálna hneď v priebehu 6. ročníka, kedy sa predmet občianska náuka objavuje na 2. stupni po prvýkrát a jeho hlavným cieľom je rozvoj občianskeho vedomia. Žiaci sa hneď oboznámia so Štefánikovou osobnosťou a dokážu pochopiť jeho životné dielo, aktívne o ňom diskutovať, kriticky rozmýšľať alebo prejavovať mu úctu, čo má následne význam aj v iných predmetoch ako napríklad dejepis, slovenský jazyk a literatúra, geografia alebo fyzika, t. j. žiaci už prídu s hotovými poznatkami, na ktorých dokážu lepšie budovať ďalšie vedomosti o M. R. Štefánikovi. Tu je šanca preukázať pedagogické majstrovstvo učiteľa v spomenutej problematike. Pedagóg nesie zodpovednosť za vedomostný a hodnotový rebríček našej mládeže, ktorá, ak sa nepoučí z chýb predošlých generácií, je odsúdená na ich opakovanie.

Zapracovanie témy v učebniciach občianskej náuky:

S učebnicami občianskej náuky je vo všeobecnosti ten problém, že sú v niektorých prípadoch zastarané a občas neobsahujú nové požiadavky občianskej spoločnosti, čiže nereflektujú jej dynamický vývoj. Výsledkom je minimálne používanie učebníc samotnými pedagógmi, ktorí radšej siahnu po vlastných učebných materiáloch a sú nútení improvizovať, aby naplnili vzdelávací štandard iŠVP.

Ak sa však dáme do hľadania nejakého konkrétneho zapracovania témy o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi v učebniciach občianskej náuky, tak nachádzame krátku zmienku o jeho životopise v úplnom závere učebnice pre 6. ročník, resp. v *Prilohe č. 5* na strane č. 76, ktorá ponúka žiakom ukážky z albumu významných osobností.¹ Album môžu následne použiť

¹ DROZDÍKOVÁ, Alena – ĎURAJKOVÁ, Daniela. *Občianska náuka pre 6. ročník základných škôl*. 2. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o., 2012, s. 76.

pri práci s textom, ktorý sa venuje príbehom, pozorovaniam a nadobudnutým skúsenostiam hlavnej postavy učebnice Jakuba Slováka, ktorý na strane č. 24 zastáva názor, že obyvatelia našej vlasti sú hrdí aj na svojich významných rodákov a osobnosti z minulosti i súčasnosti. Taktiež uvažuje, že by bolo dobré pripraviť pre Slovákov žijúcich v zahraničí album slávnych ľudí zo Slovenska. Jakub konštatuje, že spoznávaním minulosti a prítomnosti Slovenska získavame dostatok informácií, ktoré nám pomáhajú byť hrdými na našu históriu, tradície, pamiatky, kultúru, krásy prírody a hlavne na schopnosti obyvateľov Slovenskej republiky.²

Príloha č. 5 obsahuje celé meno M. R. Štefánika, jeho farebný portrét, rok narodenia a úmrtia, miesto narodenia a krátky, no výstižný životopis, ktorý dáva žiakom námet ako zostaviť takýto podobný informačný a obrazový materiál aj o iných významných osobnostiach zo slovenských dejín v tejto podobe:

Milan Rastislav Štefánik

1880 – 1919

Rodisko: Košariská pri Brezovej pod Bradlom

Narodil sa v Košariskách pri Brezovej pod Bradlom v rodine evanjelického farára. Študoval astronómiu na Karlovej univerzite v Prahe. Neskôr odišiel pracovať do Francúzska, Paríža. Pred vypuknutím prvej svetovej vojny získal francúzske občianstvo. Počas vojny sa stal letcom a z vojaka sa vypracoval na generála francúzskej armády. Všetky svoje sily venoval vytvoreniu spoločného štátu Čechov a Slovákov – ČSR. Pri návrate na Slovensko 4. mája 1919 tragicky zahynul pri havárii lietadla.³

Smutným faktom je veľmi stručná a na informácie chudobná zmienka o M. R. Štefánikovi v učebnici pre 6. ročník, ktorá učiteľom už viac nedáva priestor na konkrétnejšie inovatívne aktivity a metódy, ktoré sú v školstve 21. storočia tak potrebné pre kvalitný a moderný vyučovací proces.

² DROZDÍKOVÁ – ĎURAJKOVÁ, ref. 1, s. 24.

³ DROZDÍKOVÁ – ĎURAJKOVÁ, ref. 1, s. 76.

V iných častiach tejto učebnice a tiež v ostatných učebniciach pre 2. stupeň už nie je žiadna konkrétna zmienka o osobnosti M. R. Štefánika. Ide o značne zarážajúcu skutočnosť, pretože táto významná osobnosť slovenských dejín by mala dostať omnoho viac priestoru v učebniciach pre žiakov základnej školy študujúcich v Slovenskej republike.

1. Didaktická časť

Zhodnotenie situácie

Nakoľko učebnica občianskej náuky pre 6. ročník neobsahuje konkrétne učivo potrebné k naplneniu výkonového štandardu pre predmet občianska náuka - *žiak vie na príkladoch rozlíšiť štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v SR*, tak je nutné vytvoriť si prostredníctvom relevantných zdrojov vlastný materiál, ktorý bude jasne a výstižne reflektovať požiadavky vzdelávacieho štandardu iŠVP pre predmet občianska náuka vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť.

Zdroje

Cenným zdrojom dôležitých informácií je pomerne nová publikácia s názvom *Stručné dejiny Slovenska pre mladých čitateľov* od autorky Denisy Gaálovej z vydavateľstva Slovart⁴, ktorá získala výborné recenzie za obsah a vhodné spracovanie pre súčasnú mládež. Je dôležitým odrazovým mostíkom pre vzťah dejepis – občianska náuka, pretože sa v nej nachádzajú všetky dôležité dátumy s výkladom, ktoré sú zároveň aj významnými dňami v SR.

Druhou potenciálnou publikáciou môže byť kniha *Dejiny statočného národa slovenského* od Natálie Milanovej, vydaná vydavateľstvom PERFEKT⁵ s bohatými ilustráciami na vizualizáciu faktov a veľmi zaujímavo a netradične spracovanými údajmi. V neposlednom rade sú obidve knižky pútavým čítaním napomáhajúcim ľahšie sa orientovať v slovenských dejinách, a to hravou a nenásilnou formou.

Sekundárnym prameňom sú webové stránky štátnych orgánov, ako napríklad portál Úradu vlády Slovenskej republiky⁶, ktorý obsahuje oficiálne dátumy a názvy štátnych sviatkov, dní pracovného pokoja a pamätných dní v SR, vychádzajúce z platnej legislatívy, čo

⁴ GAÁLOVÁ, Denisa. 2018. *Stručné dejiny Slovenska pre mladých čitateľov*. Bratislava: Vydavateľstvo SLOVART, spol. s. r. o., 2018, 286 s.

⁵ MILANOVÁ, Natália. *Dejiny statočného národa slovenského*. 2. vyd. Bratislava: PERFEKT a. s., 2018, 164 s.

⁶ Pozri <https://www.vlada.gov.sk/> (23. 5. 2019)

napomôže logickej sumarizácii a chronologickému zorientovaniu sa vo významných a pamätných dňoch.

Teoretický základ

Slovenská republika si každoročne pripomína niekoľko významných dní, ktoré sa určitým spôsobom zapísali do našich dejín. Zákon č. 241/1993 Z. z.⁷ definuje tri kategórie významným dní, ktoré rôznym spôsobom ovplyvnili naše životy:

1. Štátne sviatky (celkovo – 5)
2. Dni pracovného pokoja (celkovo – 10)
3. Pamätné dni (celkovo – 17)

Štátne sviatky sú zároveň aj dňami pracovného pokoja, tzn. podľa zákona majú zamestnanci nárok na nepretržitý odpočinok počas celého dňa. Prácu je možné nariadiť len vo výnimočných prípadoch, napríklad pre záchranné a bezpečnostné zložky, ktoré odvracajú nebezpečenstvá ohrozujúce zdravie alebo majetok občanov Slovenskej republiky. Danú skutočnosť upravuje zákon č. 311/2001 Z. z.⁸, ktorý poznáme tiež pod názvom Zákonník práce. Na druhej strane, pamätné dni na Slovensku sú dňami pracovnými, počas ktorých zamestnanci chodia do práce a plnia si svoje povinnosti.

Slovenská republika má v rámci Európskej únie pomerne vysoký počet dní pracovného pokoja. Ak si zrátame 5 štátnych sviatkov a 10 dní pracovného pokoja, tak sa dostávame k výslednému číslu 15, čím sa zaraďujeme na popredné miesto v počte voľných dní. V spoločnosti prevládajú rôzne polemiky o tom, ktoré z nich by sme mali ponechať a ktoré naopak zrušiť. Je nevyhnutné o týchto veciach diskutovať na všetkých úrovniach spoločnosti, pretože mnohé z týchto významných dní sa dotýkajú rôznych sociálnych skupín, ako napríklad rímsko-katolíckych veriacich.

Zaujímavosťou je fakt, že v roku 2018 poslanci Národnej rady Slovenskej republiky odhlasovali ešte ďalší, avšak jednorazový štátny sviatok. Ten pripadol na sté výročie pripojenia sa Slovenska k spoločnému štátu s Čechmi. Tento významný míľnik našich národných dejín je spojený s prijatím Deklarácie slovenského národa (bola prijatá dňa 30. októbra 1918 v Martine). Slováci sa ňou v nevedomosti prihlásili už k existujúcemu spoločnému Česko-slovenskému štátu (vznikol v Prahe dňa 28. októbra 1918 a ide o štátny sviatok v Českej republike).

⁷ <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-241> (23. 5. 2019)

⁸ <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311> (23. 5. 2019)

Štátne sviatky⁹

1. január	Deň vzniku Slovenskej republiky
5. júl	Sviatok svätého Cyrila a Metoda
29. august	Výročie SNP
1. september	Deň Ústavy Slovenskej republiky
17. november	Deň boja za slobodu a demokraciu

Dni pracovného pokoja¹⁰

6. január	Zjavenie Pána (Traja králi)
-	Veľký piatok
-	Veľkonočný pondelok
1. máj	Sviatok práce
8. máj	Deň víťazstva nad fašizmom
15. september	Sedembolestná Panna Mária
1. november	Sviatok všetkých svätých
24. december	Štedrý deň
25. december	Prvý sviatok vianočný
26. december	Druhý sviatok vianočný

Pamätné dni¹¹

25. marec	Deň zápasu za ľudské práva
13. apríl	Deň nespravodlivo stíhaných
1. máj	Deň pristúpenia Slovenskej republiky k Európskej únii
4. máj	Výročie úmrtia M. R. Štefánika
7. jún	Výročie Memoranda národa slovenského
5. júl	Deň zahraničných Slovákov
17. júl	Výročie deklarácie o zvrchovanosti SR
4. august	Deň Matice Slovenskej
10. august	Deň obetí banských nešťastí
9. september	Deň holokaustu a rasového násillia
19. september	Deň vzniku Slovenskej národnej rady
6. október	Deň obetí Dukly
27. október	Deň černovskej tragédie
28. október	Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu
29. október	Deň narodenia L. Štúra
31. október	Deň reformácie
30. december	Deň vyhlásenia Slovenska za samostatnú cirkevnú provinciu

⁹ <https://www.vlada.gov.sk/statne-sviatky/> (23.5. 2019)

¹⁰ <https://www.vlada.gov.sk/statne-sviatky/> (23.5. 2019)

¹¹ <https://www.vlada.gov.sk/statne-sviatky/> (23.5. 2019)

Analýza významných dní týkajúcich sa osobnosti Milana Rastislava Štefánika

1) 4. máj – Výročie úmrtia M. R. Štefánika

Po vzniku Československa vstúpili Slováci do nového štátu menej pripravení, pretože hospodársky, politický, spoločenský a kultúrny vývoj spomalilo obdobie maďarizácie. Česi vstúpili do spoločného štátu viac pripravení, nakoľko mali rozvinuté školstvo, bohatý kultúrny život realizovaný prostredníctvom rôznych spolkov a viedli tiež aktívny politický život. Slovákom nanešťastie chýbali významné osobnosti, ktoré by ich dokázali správne motivovať. Jednou z mála takýchto osobností bol Milan Rastislav Štefánik.

Štefánik však tragicky zahynul pri návrate do svojej rodnej vlasti pri nešťastnej leteckej nehode. Jeho vojenské lietadlo Caproni, ktoré štartovalo z talianskeho Udine, havarovalo spolu s celou posádkou dňa 4. mája 1919 v Ivanke pri Dunaji, pravdepodobne kvôli zlým poveternostným podmienkam. Na mieste havárie dodnes stojí pamätník. Milan Rastislav Štefánik bol pochovaný počas štátneho pohrebu na Bradle, najvyššom vrchu Myjavskej pahorkatiny, kam sa dá ľahko dostať z Brezovej pod Bradlom alebo zo Štefánikovej rodnej obce Košariská.

2) 28. október – Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu

O kreovaní nového štátu na mape Európy sa začalo uvažovať už na začiatku 1. svetovej vojny, ktorá otvorila potenciálne možnosti, ak by prišlo k porážke Rakúsko-Uhorska. Najviac aktívni boli Slováci v Amerike, kde nikoho za politickú činnosť neprenasledovali. Na domácej pôde to bol predovšetkým Vavro Šrobár alebo Matúš Dula, pričom ostatní politici zdržujúci sa na území Slovenska boli zväčša pasívni.

Vytvoriť nový štát nebolo vôbec jednoduché, pretože na jeho vznik bol potrebný súhlas zahraničných veľmocí ako napríklad Veľkej Británie, Francúzska a Ruska. Tieto krajiny spolu vytvárali spojeneckú alianciu s názvom Dohoda. Aby prišlo k uznaniu, prišli zahraniční českí a slovenskí politickí predstavitelia s plánom na vytvorenie vlastnej armády, ktorá by sa pridala do vojny na strane Dohody. Práve na tom má najväčšiu zásluhu Milan Rastislav Štefánik, rodák z Košarísk, ktorý vo Francúzsku získal štátne občianstvo a po vypuknutí prvej svetovej vojny vstúpil do francúzskej armády, kde získal v roku 1918 hodnosť generála. Predchádzal tomu od začiatku roka 1915 pomerne rýchly vzostup z pohľadu udeľovania vojenských hodností, a to nielen kvôli jeho bojovým a strategickým úspechom, ale do značnej miery aj kvôli Štefánikovej úspešnej diplomatickej činnosti. Už pred vypuknutím svetového konfliktu mu rôzne priateľské kontakty a služby v prospech

Francúzskej republiky pomohli získať dôležité politické konexie na najvyšších miestach, ktoré počas vojny zveľaďoval v prospech uskutočnenia plánu vzniku československej armády a následne Československého štátu. Pridelovanie stále vyšších vojenských hodností pritom rozhodne bolo v prospech veci – zvyšovali Štefánikovu autoritu a boli diplomatickou zárukou toho, aby sa Štefánik dostal ako francúzsky občan a vojak tam, resp. k tým, ku ktorým potreboval. Tieto kontakty využívali aj jeho českí partneri – Masaryk a Beneš.

Vďaka tomu Štefánik spoločne s nimi založil v roku 1916 v Paríži Československú národnú radu, ktorá mala hájiť záujmy ešte neexistujúceho Česko-slovenského štátu a koordinovať vytváranie a využitie dobrovoľníckych légií. Z nich malo byť napokon vytvorené vojsko, ktoré bude bojovať za víťazstvo Dohodových mocností. Celkovo sa do légií postupne prihlásilo približne 100 000 vojakov (zväčša Slovákov a Čechov). Najväčšiu pozornosť si vyslúžilo okolo 60 - 70 tisíc z nich, ktorí bojovali v Rusku, a to aj kvôli veľkej zaangažovanosti samotného Štefánika (viac sa o légiách dozviete v dejepisnej časti materiálu). Stali sa základom oficiálnej československej armády, ale netreba zabúdať, že légie bojovali aj vo Francúzsku a Taliansku. Ich vojenské úspechy si všimli zahraničné mocnosti, ktoré ich následne uznali za spojenecké vojsko a parížsku Československú národnú radu za oficiálnu vládu Čechov a Slovákov na čele s Masarykom, Benešom a Štefánikom ako ministrom vojny.

Po informáciách o blížiacej sa kapitulácii Rakúsko-Uhorska vrcholní politickí zástupcovia Čechov nečakali a dňa 28. októbra 1918 vyhlásili v Prahe samostatný Česko-slovenský štát, o ktorý sa nemalou mierou zaslúžil Milan Rastislav Štefánik. O dva dni na to sa k nemu prihlásili aj slovenskí politici a významné osobnosti.

2. Metodická časť

a) Metodická časť pre 1. vyučovaciu hodinu

Motivačné metódy

- **Motivačné rozprávanie:** Po vysvetlení výchovno-vzdelávacieho cieľa vyučovacej hodiny (viď. edukačný a výchovný cieľ), priblíži učiteľ žiakom 6. ročníka cez motivačné rozprávanie dôležitosť významných dní Slovenskej republiky, ktoré majú svoju podobu v konkrétnom dátume a názve zadefinovanom v príslušnom zákone. Pedagóg musí jednoznačne vysvetliť fakt, že každý národ si prostredníctvom takýchto momentov uchováva historické vedomie a kolektívnu pamäť, resp. že je pre národ typická okrem spoločného jazyka, územia alebo hospodárstva aj rovnaká kultúra a historický vývoj. Nesmieme teda zabudnúť na významné osobnosti, udalosti alebo nešťastia, ktoré formovali slovenské dejiny a máme si z nich brať ponaučenie pre náš ďalší život.
- **Problém ako motivácia:** Pedagóg upozorní svojich zverencov, že Slovenská republika patrí medzi európske štáty, ktoré majú pomerne veľa dní pracovného pokoja. Následne sa ich pýta na ich mienku, či je dobré alebo zlé mať toľko voľných dní, resp. zistí uje názorovú orientáciu žiakov k danej téme, na základe čoho bude učiteľ v ďalších častiach hodiny vedieť, ako pozitívne formovať hodnotový rebríček šiestakov. Dopomôcť si môže *Prílohou č. 1.*

Expozičné metódy

- **Vysvetľovanie a rozhovor:** Počas prvej vyučovacej hodiny je nutné, aby učiteľ vysvetlil všetky 3 kategórie významných dní Slovenskej republiky, t. j. štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni. Pre lepšie sprostredkovanie nového učiva a naplnenie požiadaviek vzdelávacieho štandardu je dôležité, aby boli skĺbené dve expozičné metódy naraz, a to vysvetľovanie a rozhovor. Pomocou vysvetľovania učiteľ priblíži dátumy a pomenovania jednotlivých dní v logickej nadväznosti. Všetko musí byť doplnené vopred pripravenou prezentáciou (viď príloha č. 2), ktorou pedagóg dbá na aktivitu žiakov, ktorí sa môžu zapájať do výkladu učiteľa svojimi otázkami alebo postrehmi. V rámci rozhovoru učiteľ reaguje na názory žiakov 6. ročníka, ktoré si overil v motivačnej fáze vyučovacej hodiny. Znova aktivizuje žiakov a snaží sa navodiť rozhovor medzi všetkými osobami,

resp. chce zistiť aký je názor žiakov na zrušenie alebo ponechanie niektorých štátnych sviatkov alebo dní pracovného pokoja. Kompetentný vyučujúci však musí ustriehnuť smer rozhovoru, aby správne formoval hodnotovú orientáciu žiakov, rozvoj ich slovnej zásoby, faktografiu, ako aj schopnosť počúvať druhého.

- **Demonštrácia:** Od tohto momentu sa učiteľ zameriava už len na osobnosť Milana Rastislava Štefánika, ktorého životný odkaz mal a má nesmierne dôležitý význam pre naše dejiny. Pedagóg žiakov upozorní, ktorým smerom sa bude vyučovacia hodina a ich ďalší postup uberať. Na osvieženie práce počas vyučovacej hodiny pustí krátke komentované životopisné video z dielne RTVS (Slovenskej televízie) o M. R. Štefánikovi, ktoré nie je nutné ďalej upravovať. Je dostupné na najznámejšom webe, ktorý uchováva rôzne videá, čiže na www.youtube.com (viď. príloha č. 3). Po dopozieraní videa dostanú žiaci priestor na zhodnotenie momentov, faktov a historických prameňov, ktoré videli. Následne vyučujúci kladie svojim zverencom vopred pripravené otázky so zameraním na 28. október – Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu a na zásluhy M. R. Štefánika na jeho formovaní. Toto všetko ponúkne učiteľovi spätnú väzbu o tom, čo žiaci videli. Takto navodená atmosféra vyučovacej hodiny ďalej rozvíja kritické myslenie žiakov 6. ročníka v súvislosti s významnými dňami v Slovenskej republike i s osobnosťou M. R. Štefánika, aj keď ešte nepoznajú všetky historické súvislosti, ktoré sa preberajú až vo vyšších ročníkoch.

Metódy samostatnej práce

- **Práca s písomným historickým prameňom:** Prostredníctvom analýzy písomného historického prameňa, ktorý zachytáva udalosti zo 4. mája 1919, si žiaci spolu s učiteľom priblížia udalosti, ktoré sa odohrali podľa svedkov nešťastnej leteckej havárie lietadla Milana Rastislava Štefánika a stali sa základom pre pamätný deň v Slovenskej republike. Táto metóda rozvíja čitateľskú gramotnosť a kritické myslenie, pretože žiaci samostatne pracujú s textom, resp. odpovedajú na jednoduché i zložité otázky v priloženom pracovnom liste (viď príloha č. 4) a uvažujú nad príčinami pádu lietadla.

Fixačné metódy

- **Metódy opakovania a precvičovania učiva:** Sú veľmi dôležité na upevnenie nadobudnutých vedomostí. Ich cieľom je spomaliť proces zabúdania, ktorý nastáva

u žiakov ešte v priebehu samotnej vyučovacej hodiny. Najlepšia je kombinácia ústneho opakovania učiva žiakom pred tabuľou, metóda otázok a odpovedí i opakovanie formou rozhovoru a dramatizácie, vďaka čomu budú mať žiaci zážitok a lepšie si zapamätajú nové učivo. Vhodným nástrojom je živá časová priamka významných dní v Slovenskej republike. Žiaci pomocou predtlačenej obrazovej a písomnej materiálu (viď príloha č. 5) vytvoria jednu líniu pred tabuľou, napr. z pamätných dní, a následne každý vysvetlí, čo sa v daný dátum odohralo a aký význam má zobrazená udalosť pre naše dejiny.

b) Metodická časť pre 2. vyučovaciu hodinu

Problémové metódy

- **Projektové vyučovanie:** Žiaci prostredníctvom zadaného projektu, t. j. úloha vypracovať veľkorozmerný plagát na určitú tému súvisiacu s Milanom Rastislavom Štefánikom, prakticky riešia problémové úlohy. Učiteľ musí pre žiakov jasne zdefiniovať cieľ, časový plán činnosti, formu výstupu a prezentácie projektu, rozdelenie žiakov do tímov podľa zloženia triedy, resp. musí ich diferencovať podľa rýchlosti práce, vedomostí alebo praktických zručností tak, aby vznikli harmonické skupiny, kde sa žiaci nebudú len viesť, ale budú aktívne pracovať. Ako pomôcka môže slúžiť príloha č. 6. Tá ponúka predpripravený obrazový materiál, ktorý môžu žiaci doplniť ručne písaným, kresleným alebo vytlačeným textom a všetko to zoradiť do logického celku a estetickej štruktúry.

c) Metodická časť pre 3. vyučovaciu hodinu

Organizačná forma vyučovacej hodiny

- **Vychádzka:** V tomto prípade slúži vychádzka na pozorovanie odkazov slovenskej spoločnosti k osobe M. R. Štefánika. V rámci jednej vyučovacej hodiny je potrebné, aby sa žiaci 6. ročníka vybrali do okolia svojej školy, ak sa tam, samozrejme, také možnosti nachádzajú, a pozorovali napr. sochy, názvy ulíc alebo kultúrne inštitúcie, ktoré majú priamy súvis so Štefánikovým menom. Učiteľ pred vychádzkou žiakov upozorní na pozorovaný cieľ a zásady bezpečnosti a správania sa mimo areálu školy. Ideálne je naplánovať si vychádzku tak, aby sa dala stihnúť počas klasickej vyučovacej jednotky, t. j. za 45 minút, prípadne počas poslednej vyučovacej hodiny, ak by sa čas musel kvôli vzdialenosti od školy, aktivite žiakov alebo výkladu pedagóga predĺžiť. Taktiež je v tomto

bode možné uplatniť variant exkurzie, ak sa v blízkosti školy nenachádzajú takéto odkazy (viď. *Doplnkový obsah*).

d) Metodická časť pre praktickú úlohu

Diagnostické metódy

- **Praktické skúšanie:** Žiaci po ukončení všetkých troch vyučovacích hodín teoretickej časti dostanú od učiteľa zadanie k vypracovaniu krátkeho videa o živote M. R. Štefánikovi cez ľubovoľný program na tvorbu multimedialných súborov. Úloha slúži ako diagnostická metóda na overenie stavu nadobudnutých vedomostí a taktiež bude klasifikovaná známkou.

3. Praktická časť

Úloha č. 1 – Problematika štátnych sviatkov alebo dní pracovného pokoja

Učiteľ rozdá žiakom *Prílohu č. 1*, kde nájdú prehľadný zoznam všetkých významných dní v SR. Následne vyzve žiakov, aby zelenou farbou vyznačili tie štátne sviatky a dni pracovného pokoja, ktoré by ponechali a červenou farbou tie, ktoré by zrušili na základe skutočnosti, že Slovensko, ako jedna z krajín Európy, má pomerne veľa voľných dní: „Rozhodnite, ktoré štátne sviatky a dni pracovného pokoja by mali byť ponechané a naopak vyberte tie, ktoré by mali byť zrušené.“ Následne si žiaci spolu s vyučujúcim urobia krátky rozbor svojich zistení a potom učiteľ vyzve žiakov, aby znova zelenou farbou vyznačili tie pamätné dni, z ktorých by spravili štátny sviatok alebo deň pracovného pokoja podľa pokynu: „Vyznačte zelenou farbou pamätné dni v SR, ktoré by sa mali na základe svojho významu od budúceho kalendárneho roka stať štátnym sviatkom alebo dňom pracovného pokoja.“ Opätovne tu nesmie chýbať analýza žiackych zistení podložených ich argumentami.

Úloha č. 2 – Životopisný profil Milana Rastislava Štefánika

Kompetentný pedagóg premietne žiakom 6. ročníka krátke video, ktoré je súčasťou metodického materiálu (viď. *Príloha č. 3*). Premietnuť ho môže cez hypertextový odkaz s celkovou dĺžkou 03:48. Po vzhliadnutí celého videa učiteľ kladie žiakom vopred pripravené otázky, ktorými rozvíja kritické myslenie svojich zverencov.

Otázky a odpovede ku krátkemu životopisnému videu o M. R. Štefánikovi:

1. *Uved' rok a miesto narodenia Milana Rastislava Štefánika.*

Odpoveď: Milan Rastislav Štefánik sa narodil v roku **1880** v **Košariskách**.

2. *Postrehli ste, akého vierovyznania bola Štefánikova rodina a koľké v poradí bol dieťa?*

Odpoveď: Štefánik bol **6** z 12 detí a jeho rodina bola **evanjelického vierovyznania**.

3. *Ako sa volal literárny spolok, ktorý združoval národne uvedomelých slovenských študentov a Štefánik bol počas svojho štúdia v Prahe jeho súčasťou?*

Odpoveď: Spolok sa volal **Detvan**.

4. *V akom meste začal od roku 1905 M. R. Štefánik pracovať ako mladý astronóm pod dohľadom významného vedca Julesa Janssena?*

Odpoveď: Štefánik ako mladý astronóm začal pracovať od roku 1905 v **Paríži**.

5. *Ako sa volá najvyšší štít Európy, ktorý Štefánik zdolal až 6-krát, aby mohol ako astronóm vykonávať lepšie a kvalitnejšie pozorovania?*

Odpoveď: Najvyšší štít Európy, ktorý Štefánik zdolal 6-krát, sa volá **Mont Blanc**.

6. *Aké slovenské prvenstvo je pripisované Milanovi Rastislavovi Štefánikovi z roku 1910?*

Odpoveď: Štefánik ako prvý Slovak **uskutočnil cestu okolo sveta**.

7. *Do ktorej armády sa Štefánik dobrovoľne hlásil po vypuknutí 1. svetovej vojny a akú vojenskú pozíciu v nej zastával?*

Odpoveď: Išlo o **francúzsku armádu**, kde M. R. Štefánik pôsobil ako **letec**.

8. *Ako sa volali dvaja významní českí politici, s ktorými M. R. Štefánik nadviazal spoluprácu pri snahách o vytvorenie samostatného štátu Čechov a Slovákov?*

Odpoveď: Štefánik spolupracoval s **Masarykom a Benešom**.

9. *Vysvetli, čo znamená skratka ČS NR?*

Odpoveď: Skratka znamená **Československá národná rada**.

10. *Aká bola hlavná úloha Štefánika pri kreovaní samostatného Československa?*

Odpoveď: Jeho hlavnou úlohou bolo **organizovať ozbrojené jednotky z českých a slovenských zajatcov v Rusku (ale aj inde), tzv. légie**.

11. *Akú najvyššiu vojenskú hodnosť získal M. R. Štefánik vo francúzskej armáde?*

Odpoveď: Dosiahol hodnosť **brigádneho generála**.

12. *V aký deň, mesiac a rok sa odohrala tragická nehoda lietadla M. R. Štefánika?*

Odpoveď: Milan Rastislav Štefánika tragicky zahynul **4. mája 1919**.

13. *Na akom významnom mieste je pochovaný Milan Rastislav Štefánik?*

Odpoveď: M. R. Štefánik je pochovaný v mohyle na vrchu **Bradlo**.

Úloha č. 3 – Pracovný list – Tragická nehoda lietadla M. R. Štefánika

Žiaci si v rámci prvej hodiny vypracujú priložený pracovný list (vid' Príloha č. 4), ktorý je zameraný na čítanie s porozumením, resp. na čitateľskú gramotnosť a hlbšiu analýzu toho, akým spôsobom sa odohrala letecká tragédia lietadla M. R. Štefánika zo dňa 4. mája 1919, t. j. aké okolnosti spôsobili pád vojenského lietadla Caproni. Po vypracovaní si žiaci spolu s prítomným pedagógom urobia rozbor svojich odpovedí podľa nasledujúceho kľúča odpovedí.

Správne odpovede na otázky v pracovnom liste:

1. *O 11. hodine (približne).*

2. *Major*
3. *4. mája 1919*
4. *11:30 alebo o pol dvanástej*
5. *Šrobár*
6. *Vajnorská rovina alebo Vajnory*
7. *Z textu nevyplýva možnosť B, t. j. kričali francúzski vojaci a nie španielski.*
8. *Žiaci môžu uviesť dve možnosti podľa analýzy textu alebo vlastných postrehov:*
 - A. *Značne nepriaznivé počasie*
 - B. *Zlé manévrovanie alebo technická chyba stroja*

Úloha č. 4 – Živá časová priamka

Učiteľ rozdá žiakom pripravené štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v Slovenskej republike. Výbornou pomôckou mu je *Príloha č. 5*, ktorá obsahuje obrazovú a textovú časť, ktorú si musí dať pedagóg pred vyučovacou hodinou vytlačiť obojstranne a farebne. Pre lepšiu prácu a využitie do budúca je dobré si túto pomôcku dať tepelne zalaminovať do špeciálnej fólie, čím sa predĺži jej životnosť.

Potom vyučujúci postupuje v 3 fázach, resp. v každej jednej fáze rozdá podľa počtu významných dní vybraným žiakom pomocný materiál. Tí sa zoradia pred tabuľu do živej časovej priamky podľa dátumu, v akom sa udalosť odohrala od 1. januára do 31. decembra. Potom ich pedagóg vyzve, aby v krátkosti ostatným rovesníkom vysvetlili o aký deň ide a aký dôležitý moment sa počas neho odohral. Takto sa vystriedajú 5 žiaci so štátnymi sviatkami, 10 žiaci s dňami pracovného pokoja a nakoniec 17 žiakov s pamätnými dňami, tzn. spolu až 32 žiakov.

Úloha č. 5 – Plagát o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi

Žiaci vypracujú na jednej vyučovacej hodine veľkorozmerný plagát o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi. Učiteľ vďaka *Prílohe č. 6* zabezpečí obrazový materiál, dostatočne veľký papier a pomôcky na uchytenie, ako napríklad drevené latky a pripínáčky. Žiaci budú potrebovať písacie potreby, nožničky a lepidlo. Takto pripravených žiakov si učiteľ rozdelí do tímov, ktoré vypracujú plagáty, tzv. postery na zadané témy, resp. uvedú nadpis témy projektu, vystrihnú a nalepia vhodné obrázky alebo fotografie a všetko to doplnia ručne písaným textom. Do úvahy prichádza aj variant domácej prípravy, kedy pedagóg zadá žiakom tému projektu vopred a tí si musia texty pripraviť doma alebo ich vytlačiť na tlačiarni, čím sa

zabezpečí ešte väčšia estetickosť projektu, ktorý bude inštalovaný buď v triede, alebo na školskej chodbe.

Témy projektov:

1. *Narodenie a mladosť Milana Rastislava Štefánika*
2. *Vedecká kariéra Milana Rastislava Štefánika a jeho cesta okolo sveta*
3. *Prvá svetová vojna a armádna kariéra Milana Rastislava Štefánika*
4. *Zásluhy Milana Rastislava Štefánika na vytvorení samostatného Československa*
5. *Tragická letecká nehoda Milana Rastislava Štefánika*

Úloha č. 6 – Štefánik u nás v dedine/meste

Žiaci sa pod vedením svojho vyučujúceho zúčastnia v rámci jednej vyučovacej hodiny krátkej vychádzky do blízkosti školy ktorú navštevujú, aby pozorovali odkaz slovenskej spoločnosti k osobe Milana Rastislava Štefánika.

Zdroj obrázok č. 1 <https://surany.sk/clanky/?cl=708>

Zdroj obrázok č. 2 <http://www.martin.sk/nazov-ulice-m-r-stefanika/g-24696>

Zdroj obrázok č. 3 <https://dovolenka.sme.sk/s/informacie/letisko/bratislava>

Učiteľ si počas vychádzky môže pripraviť rôzne doplňujúce otázky k pozorovaným objektom:

1. *Stretli ste sa už niekedy počas vášho pohybu po obci s odkazom slovenskej spoločnosti k osobe M. R. Štefánika ako napr. socha, názov ulice, letisko a pod.?*
2. *V akej súvislosti je daný odkaz s M. R. Štefánikom, resp. je priamo spojený s jeho životom, alebo ho obyvatelia vašej obce umiestnili z úcty k nemu ako historickú spomienku a pamiatku?*

3. Prečo podľa vás občania Slovenskej republiky pomenávajú ulice alebo budovy po slávnom rodákovi z obce Košariská?
4. Akým spôsobom máš ty v úcte osobnosť M. R. Štefánika?
5. Akú vec by si ty na tvojom mieste pomenoval po slávnom astronómovi, letcovi, generálovi francúzskej armády a politikovi, ktorý sa zaslúžil o vznik samostatného Československa?
6. Našiel si meno, postavu alebo podobizeň M. R. Štefánika aj na iných predmetoch alebo pamätihodnostiach, s ktorými si sa stretol počas svojho života?

Zdroj obrázok č. 4 <https://www.euronumis.eu/10-euro-2019-Slovensko-BK-M-R-Stefanik-d17504.htm?tab=description>

Zdroj obrázok č. 5 <https://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/slovenska-mena/bankovky/bankovka-5000-sk>

Zdroj obrázok č. 6 <https://www.nunofi.sk/numizmatika/2-euro-slovensko-2019-milan-rastislav-stefanik>

5. Doplnkový obsah

Námet na exkurziu – Po stopách Milana Rastislava Štefánika

Žiaci 6. ročníka po absolvovaní všetkých vyučovacích hodín, aktivít na vyučovaní alebo vypracovaní praktickej domácej úlohy, môžu absolvovať jednodňovú exkurziu do rodného kraja M. R. Štefánika a na miesto jeho posledného odpočinku. Samozrejme, nemusí ísť len o spomenutý ročník, ale zúčastniť sa môžu aj žiaci vyšších ročníkov, prípadne rodičia alebo priatelia školy.

Časový rozsah: 1 deň

Cieľ: Žiaci sa zúčastnia exkurzie do rodného kraja Milana Rastislava Štefánika so zameraním na miesto jeho posledného odpočinku a narodenia. Po ukončení exkurzie budú vedieť prepojiť

teoretické súvislosti, ktoré nadobudli počas edukačného procesu, s praktickými vedomosťami a poznatkami osvojenými počas samotnej exkurzie.

Potrebné veci pred začiatkom exkurzie:

1. Dohodnúť si termín exkurzie s vedením školy a nápomocnými pedagógmi.
2. Urobiť cenovú kalkuláciu na jedného žiaka, t. j. doprava a vstupy.
3. Zistiť si trasu určitej časti tzv. Štefánikovej magistrály.
4. Objednať autobus a dohodnúť vstup pre školskú skupinu do múzea M. R. Štefánika.
5. Rozdať deťom potvrdenia o súhlase pre rodičov a zákonných zástupcov.
6. Vyplniť potrebné tlačivá pre organizované školské výlety a zamestnancov školy.
7. Poučiť žiakov o ciele exkurzie a o bezpečnosti a ochrane zdravia pri školskej aktivite.
8. Nachystať si doplnkové materiály a pomôcky podľa potreby a zamerania exkurzie.

Začiatok cesty: Kostol Najsvätejšej Trojice v obci Brezová pod Bradlom

- Autobus poslať do obce Košariská, kde bude koniec cesty a odchod domov.
- Trasa: Červené turistické značenie – smer Mohyla M. R. Štefánika

Zdroj: <http://www.farabrezova.eu/>

Hlavný bod zastavenia: Mohyla M. R. Štefánika

- Čas na vzdanie úcty Štefánikovi, napr. minúta ticha, kladenie vencov alebo výklad.
- Trasa: Zelené turistické značenie – smer Bradlo, chrbát

Zdroj: [https://sk.wikipedia.org/wiki/Mohyla_Milana_Rastislava_%C5%A0tef%C3%A1nika_\(Bradlo\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Mohyla_Milana_Rastislava_%C5%A0tef%C3%A1nika_(Bradlo))

Vedľajší bod zastavania: Bradlo, chrbát (Chrbát Bradla)

- Krátka prestávka s možnosťou oddychu a doplnenia energie.
- Trasa: Žlté turistické značenie – smer Horné Košariská (M. R. Štefánika)

Zdroj: https://www.tripadvisor.co.za/LocationPhotoDirectLink-g1847657-d7981151-i320279579-Mohyla_Gen_Milana_Rastislava-Myjava_Trencin_Region.html

Koniec cesty: Múzeum M. R. Štefánika pri evanjelickom kostole v obci Košariská

- Návšteva múzea M. R. Štefánika s možnosťou vstupu do evanjelického kostola.
- Trasa: Odchod domov – smer budova školy

Zdroj: <http://www.abramovicova.sk/moja-praca/>

Odhadovaný celkový čas exkurzie: 5 – 6 hodín podľa veľkosti skupiny a vekového zloženia

Približná prejdená vzdialenosť: 6,3 kilometra

Vstupné pre školské skupiny: malý okruh – 2 €, veľký okruh – 2,5 € alebo vzdelávací program

Zoznam použitých zdrojov

Literatúra

DROZDÍKOVÁ, A. – ĎURAJKOVÁ, D. 2012. *Občianska náuka pre 6. ročník základných škôl*. 2. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o., 2009, 80 s. ISBN 978-80-10-02384-4.

GAÁLOVÁ, D. 2018. *Stručné dejiny Slovenska pre mladých čitateľov*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo SLOVART, spol. s. r. p., 2018, 286 s. ISBN 978-80-556-3187-5.

JURÍČEK, J. 1990. *M. R. Štefánik, Životopisný náčrt*. 3. vyd. Bratislava: Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež, 1990, 172 s. ISBN 80-06-00276-2.

MILANOVÁ, N. 2018. *Dejiny statočného národa slovenského*. 2. vyd. Bratislava: PERFEKT a. s., 2012, 286 s. ISBN 978-80-8046-884-2.

Internetové zdroje

<https://www.vlada.gov.sk//statne-sviatky/> (23.5. 2019)

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311> (23. 5. 2019)

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-241> (23. 5. 2019)

<http://www.abramovicova.sk/moja-praca/> (25. 5. 2019)

<http://www.farabrezova.eu/> (25. 5. 2019)

https://www.tripadvisor.co.za/LocationPhotoDirectLink-g1847657-d7981151-i320279579-Mohyla_Gen_Milana_Rastislava-Myjava_Trencin_Region.html (25. 5. 2019)

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Mohyla_Milana_Rastislava_%C5%A0tef%C3%A1nika_\(Bradlo\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Mohyla_Milana_Rastislava_%C5%A0tef%C3%A1nika_(Bradlo)) (25. 5. 2019)

<https://www.euronumis.eu/10-euro-2019-Slovensko-BK-M-R-Stefanik-d17504.htm?tab=description> (27. 5. 2019)

<https://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/slovenska-mena/bankovky/bankovka-5000-sk> (27. 5. 2019)

<https://www.nunofi.sk/numizmatika/2-euro-slovensko-2019-milan-rastislav-stefanik> (27. 5. 2019)

<http://www.martin.sk/nazov-ulice-m-r-stefanika/g-24696> (27. 5. 2019)

<https://dovolenka.sme.sk/s/informacie/letisko/bratislava> (27. 5. 2019)

<https://surany.sk/clanky/?cl=708> (27. 5. 2019)

Médiá

<https://www.youtube.com/watch?v=mlv2vL8OFPU&t=4s> (24.5.2019)

Príloha č. 1

Štátne sviatky¹²

1. január	Deň vzniku Slovenskej republiky
5. júl	Sviatok svätého Cyrila a Metoda
29. august	Výročie SNP
1. september	Deň Ústavy Slovenskej republiky
17. november	Deň boja za slobodu a demokraciu

Dni pracovného pokoja¹³

6. január	Zjavenie Pána (Traja králi)
-	Veľký piatok
-	Veľkonočný pondelok
1. máj	Sviatok práce
8. máj	Deň víťazstva nad fašizmom
15. september	Sedembolestná Panna Mária
1. november	Sviatok všetkých svätých
24. december	Štedrý deň
25. december	Prvý sviatok vianočný
26. december	Druhý sviatok vianočný

Pamätné dni¹⁴

25. marec	Deň zápasu za ľudské práva
13. apríl	Deň nespravodlivo stíhaných
1. máj	Deň pristúpenia Slovenskej republiky k Európskej únii
4. máj	Výročie úmrtia M. R. Štefánika
7. jún	Výročie Memoranda národa slovenského
5. júl	Deň zahraničných Slovákov
17. júl	Výročie deklarácie o zvrchovanosti SR
4. august	Deň Matice Slovenskej
10. august	Deň obetí bankských nešťastí
9. september	Deň holokaustu a rasového násillia
19. september	Deň vzniku Slovenskej národnej rady
6. október	Deň obetí Dukly
27. október	Deň černojskej tragédie
28. október	Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu
29. október	Deň narodenia L. Štúra
31. október	Deň reformácie
30. december	Deň vyhlásenia Slovenska za samostatnú cirkevnú provinciu

¹² <https://www.vlada.gov.sk/statne-sviatky/> (23.5. 2019)

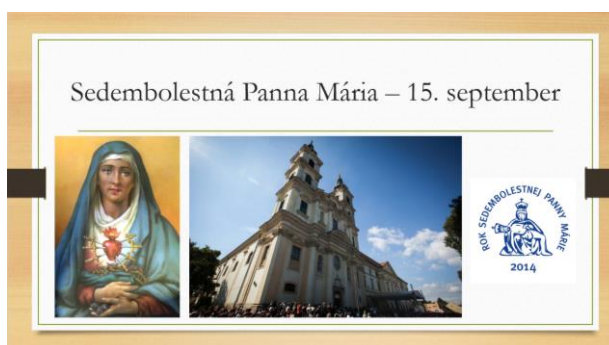
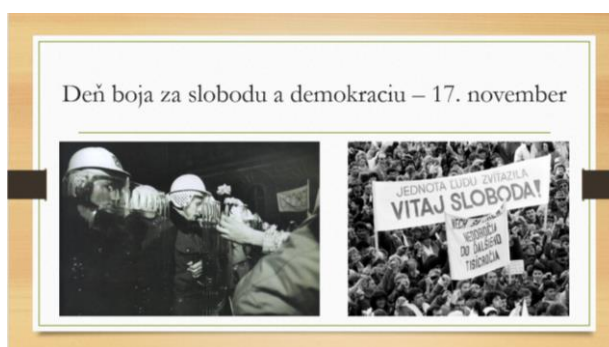
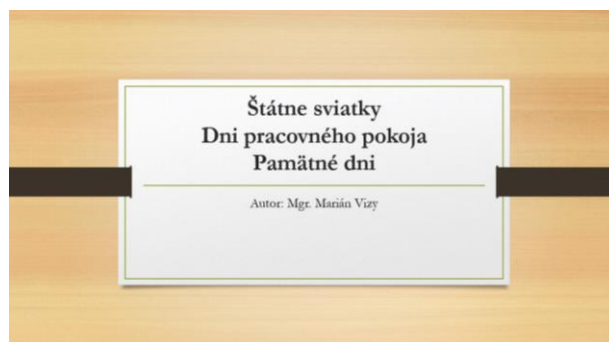
¹³ <https://www.vlada.gov.sk/statne-sviatky/> (23.5. 2019)

¹⁴ <https://www.vlada.gov.sk/statne-sviatky/> (23.5. 2019)

Príloha č. 2

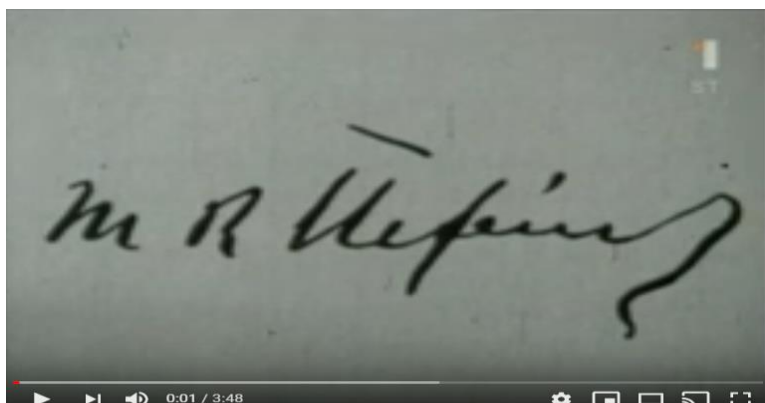
Multimediálna prezentácia vyhotovená v programe Microsoft Office 2016, ktorá je súčasťou metodického materiálu s jednotlivými štátnymi sviatkami, dňami pracovného pokoja a pamätnými dňami v Slovenskej republike so zoznamom použitých zdrojov a ostatnými náležitosťami. Ide o hotovú pomôcku pre pedagóga, ktorý vyučuje občiansku náuku v 6. ročníku na základnej škole a rozhodne sa aplikovať túto metodiku v praxi na hodine.

Ukážka niektorých snímok:

Príloha č. 3

Odkaz na video: <https://www.youtube.com/watch?v=mlv2vL8OFPU&t=2s>

Zdroj obrázkov: <https://www.youtube.com/watch?v=mlv2vL8OFPU&t=4s> (24.5.2019)

Príloha č. 4

Pracovný list – Tragická nehoda lietadla M. R. Štefánika

Krátko po 11. hodine vojenský veliteľ na ministerstvo oznámil, že lietadlo so Štefánikom zosadne vo Vajnorochoch o 12. hodine. Po tejto správe sa dr. Ján Halla, dr. Milan Ivanka, dr. Ľudovít Medvecký a ďalší pobrali nasadať do áut. Len čo sa pohli od vládnej budovy, objavilo sa nad Zimným prístavom lietadlo, ktoré stačili pozorovať ešte niekoľko minút z auta, ponáhľajúceho sa po vajnorskej ceste k letisku. Potom zmizlo z dohľadu. Čo sa dialo ďalej, dozvedáme sa z hlásenia majora Fourniera:

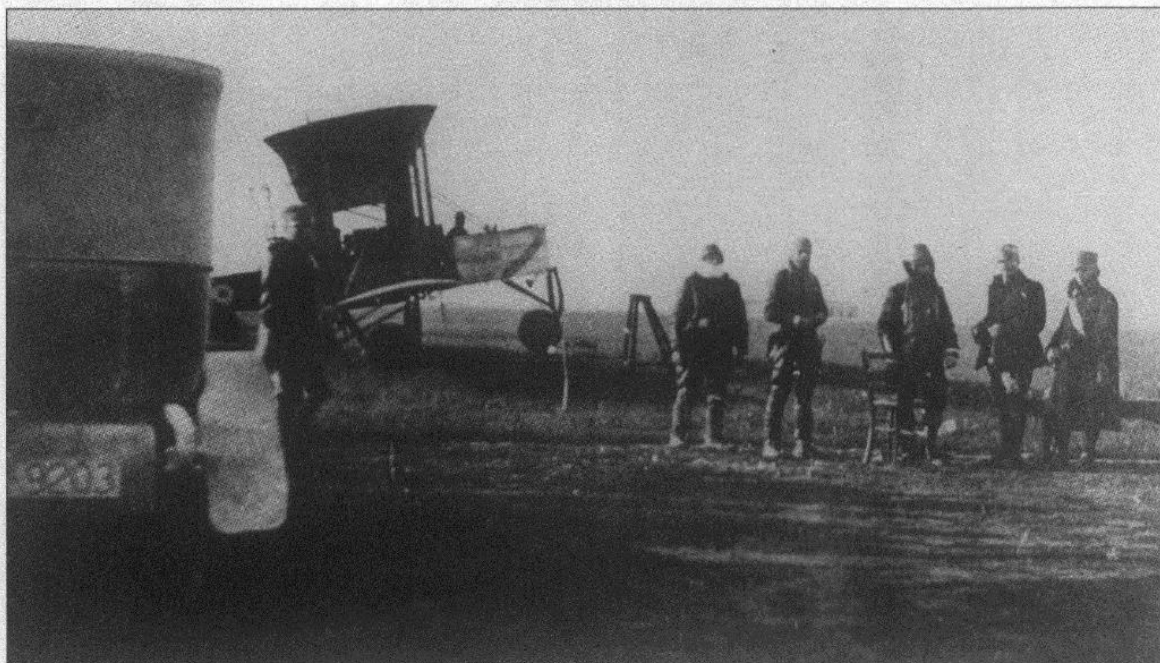
„Dňa 4. mája vracali sme sa autom z vajnorskej roviny. Počasie bolo značne nepriaznivé. Tu sme zbadali nad mestom lietadlo. Hneď sme sa vrátili na pristávaciu plochu, nespúšťajúc letúň z dohľadu. Všetko bolo pripravené na pristátie. Lietadlo niekoľko minút krúžilo nad Dunajom vo výške 400-500 metrov, potom sa znieslo nižšie, akoby chcelo pristáť na niektorom dosť vzdialenom poli. Hneď potom však opäť vystúpilo do výšky nejakých 100 až 200 metrov. Dávali sme mu znamenie, tým, že mechanik zapálil benzín, aby dymom zdôraznil miesto pristátia, označené veľkým písmenom T. V blízkosti stálo niekoľko áut. Zatiaľ sa letúň blížil k nám, preletel nás a stáčajúc sa späť, začal veľký oblúk. V okamihu, keď lietadlo začínalo druhý oblúk, aby sa dostalo do smeru k nám, odrazu sa z výšky asi 100 metrov zrútilo priamo na zem. Posledný okamih pádu sme nevideli, no spoza stromov sa okamžite zdvihol stĺp dymu. Stalo sa to o pol dvanástej... Keď sa autá úradníkov Šrobárovho ministerstva priblížili k letisku, bežali proti nim francúzski vojaci s výkrikmi: Il est tombé! (Padol!) – a ukazovali na dym, vystupujúci spoza jelšového lesa.“¹⁵

1. O ktorej hodine dostalo ministerstvo správu, že M. R. Štefánik pristane vo Vajnorochoch?
O.....hodine
 2. Akú vojenskú hodnosť mal očitý svedok leteckej nehody?.....
 3. V ktorý deň, mesiac a rok sa odohrala nešťastná tragédia pri ktorej Štefánik zahynul?
Dňa.....
 4. Napiš presný čas pádu lietadla, ktorý si poznamenal svedok nehody:.....
 5. Uveď meno významného slovenského politika, ktorému patrili autá, čo na miesto havárie priviezli ministerských úradníkov:.....
 6. Ako sa volala lokalita, kde prišlo k havárii lietadla?.....
 7. Rozhodni, ktoré tvrdenie nevyplýva z textu a oprav chybu:
 - A. Lietadlo sa rovno zrútilo na zem z výšky približne 0,1 kilometra.
 - B. Španielski vojaci kričali na autá úradníkov „Il est tombé!“, tzn. padol.
 - C. Posledné sekundy pred dopadom na zem svedkovia nehody nevideli kvôli jelšiam.
- Sem napíš opravené slovné spojenie z úlohy č.7:.....
8. Čo bolo podľa písomného historického prameňa príčinou pádu lieta M. R. Štefánika?

¹⁵ Z hlásenia francúzskeho majora Fourniera [furniéra], 1919

Posledná fotografia živého Štefánika v leteckej uniforme, ráno 4. 5. 1919 pred osudným letom; zdroj:

<https://www.facebook.com/ulibsk/photos/pcb.10157182167719183/10157182158749183/?type=3&theater>
(12. 6. 2019)

Pred odletom z Talianska – generál Štefánik v strede, vľavo dvaja piloti, vpravo talianski dôstojníci, mechanik na palube lietadla

Trosky lietadla, pri ktorého páde zahynul gen. Štefánik; zdroj: <http://www1.teraz.sk/slovensko/hrnko-stefanik-hrdinom-ludakov-partizano/194880-clanok.html?mostViewedArticlesInSectionTab=0> (6.6.2019)

Príloha č. 5

Príloha č. 5 je súčasťou metodického materiálu ako samostatný súbor vo formáte .pdf s obrázkami a použitými zdrojmi. Učiteľ si musí pred použitím súbor otvoriť v príslušnom programe ako napríklad Adobe Reader a vytlačiť farebne s príkazom obojstranne. Následne dá takto vytlačenú pomôcku zalaminovať do špeciálnej fólie a môže ju použiť na vyučovaní podľa opisu činnosti v praktickej aktivite.

Ukážka párnej strany:

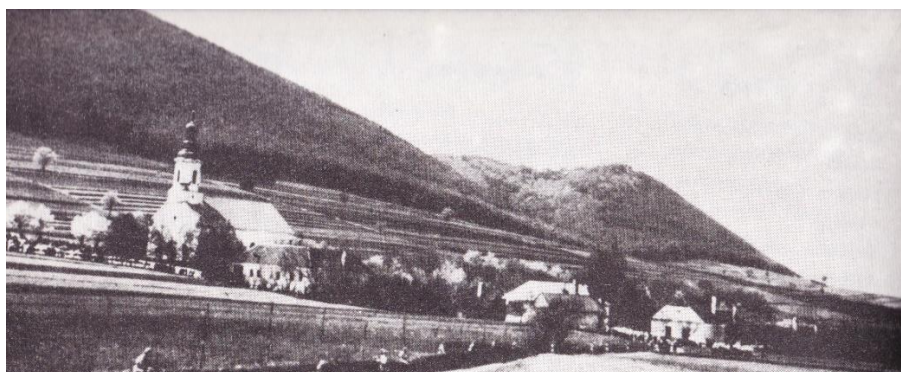
Ukážka nepárnej strany:

4.máj

Príloha č. 6

Posledná príloha obsahuje celkovo 59 obrázkov zo života Milana Rastislava Štefánika v chronologickej postupnosti od miesta narodenia až po smrť a pochovanie na Bradle.¹⁶ Všetky snímky sú uložené vo formáte súboru *.jpg*, pričom sa môžu vytlačiť pre žiakov vo vhodnej veľkosti a použiť na realizáciu projektového vyučovania k tvorbe plagátov o živote M. R. Štefánika podľa zadaných tém pre žiacke skupiny.

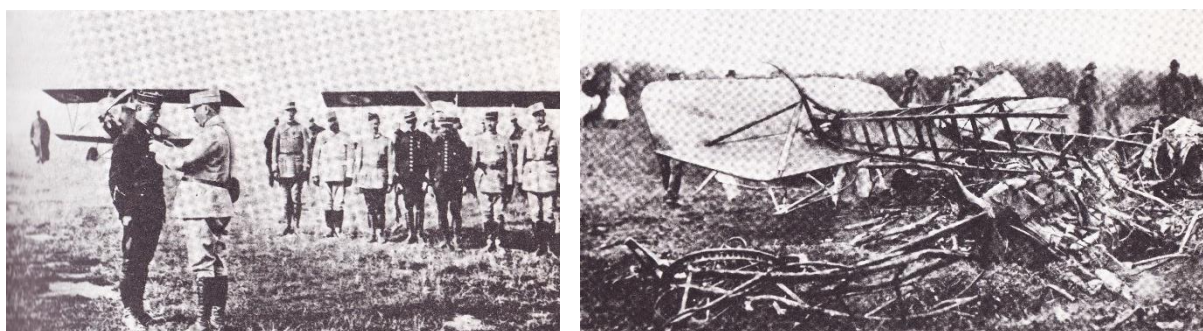
Ukážka niektorých snímok:

Zdroj: JURÍČEK, ref. 16, s. 12.

Zdroj: JURÍČEK, ref. 16, s. 42-43.

Zdroj: JURÍČEK, ref. 16, s. 97, s. 161.

¹⁶ JURÍČEK, Ján. *M.R. Štefánik, Životopisný náčrt*. 3. vyd. Bratislava: Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež, 1990, 172 s.